

VELL I NOU

REVISTA D'ART

« GRAVATS »
**BAGUÑA I
 CORNET**

Mallorca, 192 - BARCELONA - Telèfon 7452

♣ **MARCS I
 GRAVATS**

LA PINACOTECA

**CORTS CATALANES, 644
 BARCELONA**

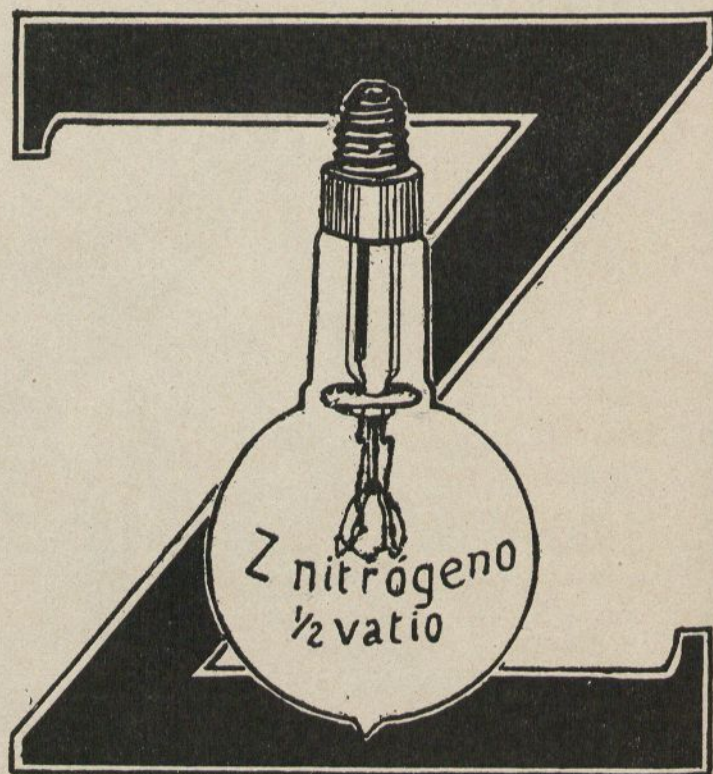
J. Dalmau
 ANTIGUITATS
 MOBLES CUADROS
 PORTAFERRIGA 18

J. CUYÁS
 TALLAS - DECORAT
 RESTAURACIONS
 Casanova, 31 - BARCELONA

**ADOPTADA PER A
 FÁBRIQUES
 TRAMVÍES
 I LLUM PÚBLICA**

FÁBRICA _____ □

Corts, 397 - Barcelona

VELL I NOU

REVISTA QUINZENAL D'ART

BARCELONA
1.ER SETBRE. 1915

Redacció i Administració:
Corts Catalanes, núm. 613

30 CÈNTIMS
ANY I · NÚM. 8

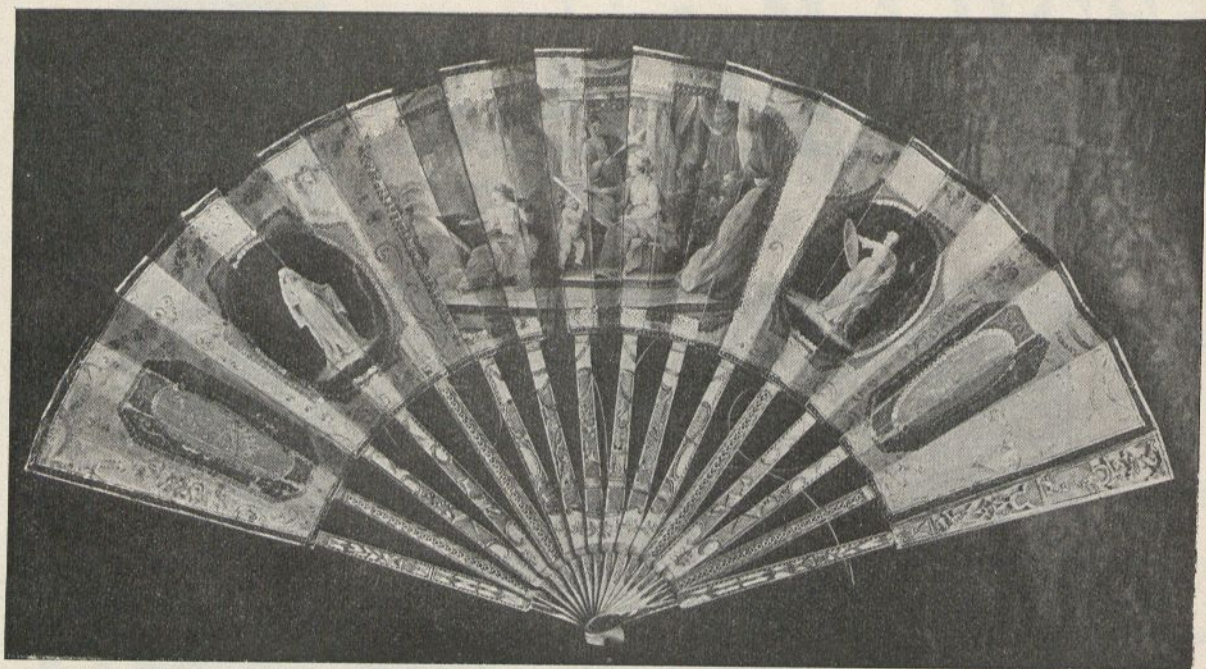

María Barrientos amb un dels seus vestits d'època

FOT. MAS

A la portada:
MARIA BARRIENTOS AMB VESTIT
D'ESPANYOLA (SEGLE XVIII)

Ventall Lluís XVI. Col·lecció Maria Regordosa

FOT. MAS

ELS VESTITS DE MARIA BARRIENTOS I ELS VENTALLS DE MARIA REGORDOSA

EN la rabifalla actual d'amor a les belles coses de l'antigor que regira en aquest moment la bona societat barcelonina, és interessant observar la part importantíssima que les dones prenen en l'obra de recol·lecció i reivindicació de les oblidades gracies del passat. Les nostres antigues cases senyorials que un dia, seduïdes per la moda, es despullaren de les relíquies artístiques d'altre temps, recuperen avui, per virtut de la nobilíssima deriva del col·leccionisme, les seves perdudes dignitats, i els amoblaments novo-grecs i novo-gòtics de les darreries del segle XIX i les corbes folles de l'estil modern francès de principis del segle XX i les fredors de l'art alemany dels darrers dies han vingut a succeir-los els vells amoblaments autèntics del

temps de l'Imperi i dels Lluïsos, o els del temps de la Reina Anna d'Anglaterra, la gràcia dels quals va arribar per vies navieres a estendre's fins el nostre poble.

Les coses de la llar deixen la fatua sumptuositat, la teatralitat pesanta d'altres hores per guanyar la dolça intimitat i el recatament propis del lloc on s'escorren les nostres hores íntimes. Un sentiment de piadosa restauració s'apodera dels esperits, i amb els mobles, les joies antigues i els vestits i els ventalls tornen a guanyar un gran interès. Es tot allò que porta el dolç perfum d'altre temps, barrejat amb una engruna de curiositat històrica i un xic del noble orgull del col·leccionisme, el que mou les nostres senyories en un moviment que és el

signe de futures plenituds artístiques, el senyal evident d'una regeneració del gust, d'un retorn del gust a les coses exquisides de la tradició.

I d'entre aquestes precioses figures femenines de la bona societat barcelonina que's mouen activament en la recerca de les coses belles de l'antigor per tal de proveir les seves col·leccions, es destaquen la María Barrientos, la insuperada cantatriu, gloria de les arts nostres, i la Maria Regordosa, col·leccionista activíssima, qui uneix a totes les seves gracies una cultura poc usual, malhauradament, entre les nostres dones.

La María Regordosa és avui entre els col·leccionistes barcelonins un nom, i aquest nom és guanyat, i ben guanyat, per varis conceptes. Ella ha reunit l'única col·lecció de vells pianos i clavicordis que hi ha en el nostre país; ella posseeix una de les escasses col·leccions de joies que hi ha a Barcelona; ella avui ha obtingut una de les primeres col·leccions de ventalls que hi ha a Espanya, i no fa molts dies adquiria una important col·lecció de vestits femenins del nostre país, iniciant una col·lecció nova destinada al Museu de Barcelona, tant pobre en aquest ram.

Mes si la María Regordosa ha tingut pels trajos vells aquesta piadosa simpatia que'ls hi fa recollir amorosament, la María Barrientos pot dir-se que, amb la serie dels vestits que s'ha fet per als seus pròxims concerts a l'Amèrica del Nort, els ha retornat a plena vida. Labor meritíssima i dificultosa la de restituir el trajo femení d'època amb tant bella pulcritut, amb tant respectuosa veneració, amb tant

delicada tendresa com ho ha fet la María Barrientos en confeccionar els vestits que avui reproduim, exempts de tot carnavalesca exageració i de tot encartonament històric.

I encara produeix una fonda emoció pensar que entre les *toilettes* de la gran artista hi figura aquesta de la dona del nostre país amb el gipó i faldellí de roba florejada, amb la *xarxa* junyint les trenes del pentinat segons la belle faisó dels pobles mariners, i que això hagi estat fet, no per un propòsit banal de presumpció o de originalitat, sinó per una exquisida devoció, per un sentiment purament estètic, que no fa res més que avaluar la valor de bellesa del nostre vestit nacional, al ser ell és escollit per una artista de mèrit tant senyalat com és la María Barrientos.

Cal, encara, parlar dels escenaris que la Barrientos ha escollit, per tal de situar la seva figura: l'una hora enjoiada amb la gran mantellina goiesca, l'altra hora vestida deliciosament com les dames del temps de l'Imperi; escenaris en els quals tot acompanya la deliciosa silueta de

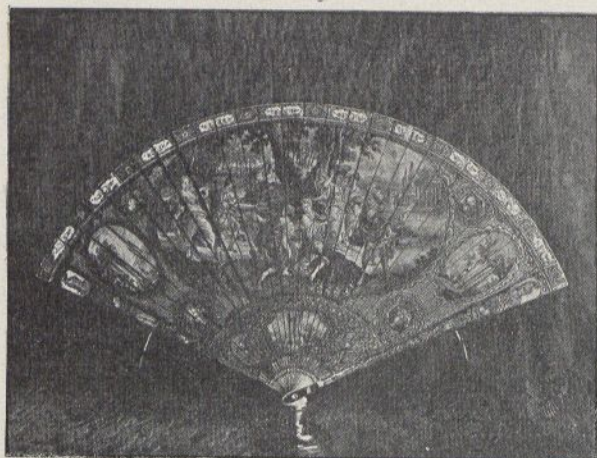

María Barrientos amb vestit d'època (Segle XIX) FOT. MAS

l'artista, voltant-la del medi que li és propi, fent reviure al seu entorn els mobles de l'època, que són com els company silenciosos que amb el seu silenci eloqüent ens expliquen el caràcter de cada època i el sentit de cada moment de la historia.

La majoria d'aquests escenaris que acompanyaren la figura de la genial cantatriu han estat ajencats sota la seva experta direcció, amb peces de la col·lecció del nostre amic l'Oleguer Junyent, en el taller del qual són fetes una gran part de les foto-

Ventall de les darreries del segle XVIII FOT. MAS
Col·lecció Maria Regordosa

graffes que il·lustren el nostre text. La publicació d'elles, la devem a la gràcia gentilíssima de la Maria Barrientos, qui ha fet a VELL I NOU l'honor de la reproducció de la seva figura guarnida amb els vestits encara inèdits, amb els quals s'ha de presentar als públics estrangers que ja l'esperen.

***

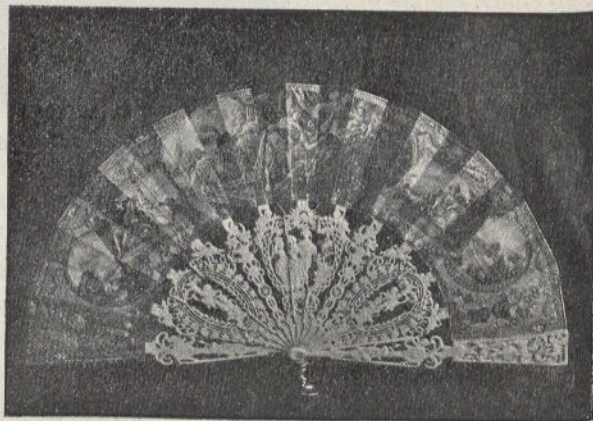
Mes, en parlar de la Maria Regordosa com a col·leccionista de vestits, ho farem repetint ço que tots els amics de les coses d'art sabem ja de la graciosa col·leccionista. Per això el propòsit nostre era avui parlar de la seva col·lecció de ventalls encara inèdita, darrerament adquirida, formada d'un conjunt de més de 200 exemplars, entre els quals hi ha peces úniques de valor incalculable. Direm sols, per tal de donar una idea d'aquest conjunt, que la col·lecció Regordosa és avui una de les més importants d'Espanya en el seu gènere, per no dir la més important de totes.

I és que al mèrit parcial dels exemplars de la col·lecció Regordosa s'hi afegeix el mèrit de les series completes. Cap època, cap moment de la moda, des dels temps de Lluís XIII als de la Revolució francesa, queda sense representació. Veritables joies de nacres incrustats, de metalls preciosament laborats, de països que per la llur perfecció són atribuïbles als més senyalats artistes de l'època, se sumen al conjunt en series interminables, no mancant al costat del ventall amb binocles o del

ventall amb rellotge, d'alt preu, el ventall popular litogràfic reproduint escenes de la Revolució francesa, editats en commemoració dels fets d'aquella gesta; els exemplars dels quals, quasi completament agotats, són cercats amb passió pels col·leccionistes actuals.

En realitat, avui que la Reina d'Espanya Donya Victoria ha posat de moda entre l'aristocràcia castellana les col·leccions de ventalls, la col·lecció de la senyoreta Regordosa és un gran honor per a nosaltres i una garantia de que els molts exemplars que hi ha a Barcelona no fugiràn atrets per les gestions dels antiquaris de Madrid, que se'ls procuren amb afany. Avui a Madrid els ventalls antics són tinguts en gran estima per aquesta causa de constituir una de les aficions reials, i és costum d'un quan temps en aquesta banda en les bodes de l'aristocràcia donar com a presents ventalls antics, amb els quals la nova desposada funda la seva col·lecció. Això avalua encara la col·lecció de Maria Regordosa, i en això hi ha el doble valor que adquireixen amb aquest augment en la demanda d'exemplars i per haver estat feta la col·lecció lluny de la influència d'una moda i sols a l'escalf d'una veritable passió per les coses de la bellesa com la que hi té la nostra gentilíssima col·leccionista, a qui devem la gràcia de publicar, pel goig i la curiositat dels nostres lectors, les primeres mostres d'aquesta gran col·lecció inèdita de ventalls.

VELLINOU

Ventall Lluís XVI FOT. MAS
Col·lecció Maria Regordosa

JOGUINES

La joguina és per al nen un afer de molta importància. Sant Agustí, qui ens explicà coses de la infantesa, ja ens diu que els jocs i diversions dels homes són negocis i quefers, i que quan era noi no comprenia com els jocs de la mainada poguessin ser castigats pels mestres i majors. A Sant Agustí li agradava jugar a pilota i sentir dels llavis de les comares contar faules. Més d'un càstic va costar-li aquesta afició. I Benozzo Gozzoli no passa per alt aquest episodi de la vida del Sant, havent pintat «La Surra» en una de les teles de San Gimignano. En deixar d'ésser infant — ço és, quan no parlava, per ser nen, que ja podia parlar — no s'explicava el càstic per la joguina i sentia rencor per qui el reptava. I és que el nen no és innocent, diu Sant Agustí; la menudaria i delicadesa del seu còs no pot danyar, però la seva ànima sent l'enveja i la gelosia.

El nen no és un innocent; i la joguina és un afer molt gran per un nen. No sabem si mai això s'ha tingut en compte, quan de joguines es tracta, entre la gent gran. Miren els majors una joguina com una trivialitat. Cal tenir en compte que els ulls del nen no la miren igual. I que convé despullar-nos una mica de les preocupacions que'ns rodegen, per tal de comprendre la gravetat de l'afer. Un nen improvisarà una joguina. Aquesta improvisació tindrà un caràcter. Serà a cada temps i cada lloc la mateixa; mes sempre tindrà el segell del lloc i del temps. No varien molt les formes i el caràcter dels jocs. Avui, igual que en temps de Sant Agustí, la mainada juga a la pilota, i li agrada oïr el conte d'una faula. Els jocs dels nens que pintà En Breuhgel en el quadre del Hofmuseum de Viena, no són pas distins dels jocs d'ara. El que varia és el caràcter, l'estil propi, l'esperit.

I aquest, aquest és el que'ns falta. Ara s'està fent a Barcelona una Exposició-fira de joguines al Palau de Belles Arts, la qual va a ésser com a continuació d'altres que's varen iniciar al Foment del Treball Nacional. Els petits industrials no tenen moltes pretensions. Donen una mostra del que produeixen. I potser aspiren — molt lloablement — a que Catalunya pugui ella sola assortir-se de jogui-

María Barrientos amb vestit d'època
(Segle XVIII)

FOT. MAS

nes per la mainada i deixi d'ésser tributaria dels centres productors estrangers. Ara han començat; però encara estàn lluny d'assolir el que volen. I creiem que van per camí errat. Mentre no veiem una característica pròpia de la joguina catalana, un art i un gust, no creiem en la lliberació.

De lluny reconeixera tothom aquelles joguines de fusta — tallades amb tanta senzillesa i decorades de tant lleugera faisó — que fan els pagesos russos dels afores de Moscou o de Nijni; un tret especial tenen les joguines bretones i la dels pagesos de la Lazère; un caràcter les nines de fusta que fan els nens de les Cases de Caritat de la Transilvania. No es pot confondre la nina parisenc a amb les joguines de prodigiós enginy que surten de les fàbriques de Nuremberg. Mentre's vulgui anar imitant de per aquí i de per allà, no farem mai res. Perquè no hem d'anar escoltant la nostra pròpia vida? Seguir una tradició... Potser els mateixos

nens ens hi portarien, ells que la senten dins de la sang, que no tenen encara bastardejat l'esperit.

Una tradició catalana bé la trobaríem prou. I encara que no fos dintre les joguines — que hi és — que fos dintre de l'ambient: fusta que fos ben bé de nostres boscos i que'ls recordés i que'n fés odorar la sentor. I que's veiés la mà del nostre home. I que fés per despertar l'esperit del nostre infant.

No convé fer aquestes Exposicions com dintre un magatzem. D'aquesta manera no hi apendrem res. S'hauria de començar per fer quelcom del que s'intentà a París amb les Exposicions de «l'art pour l'enfance» al Museu Galliera, on es posaven coses del temps passat i on es procurava que els nens es revelessin. Un nen pot revelar una joguina, un gust, un fet nou, tal com una joguina pot revelar al nen tot un món que'l farà home. Recordem que un teatre de marionetes va despertar la fantasia de Goethe...

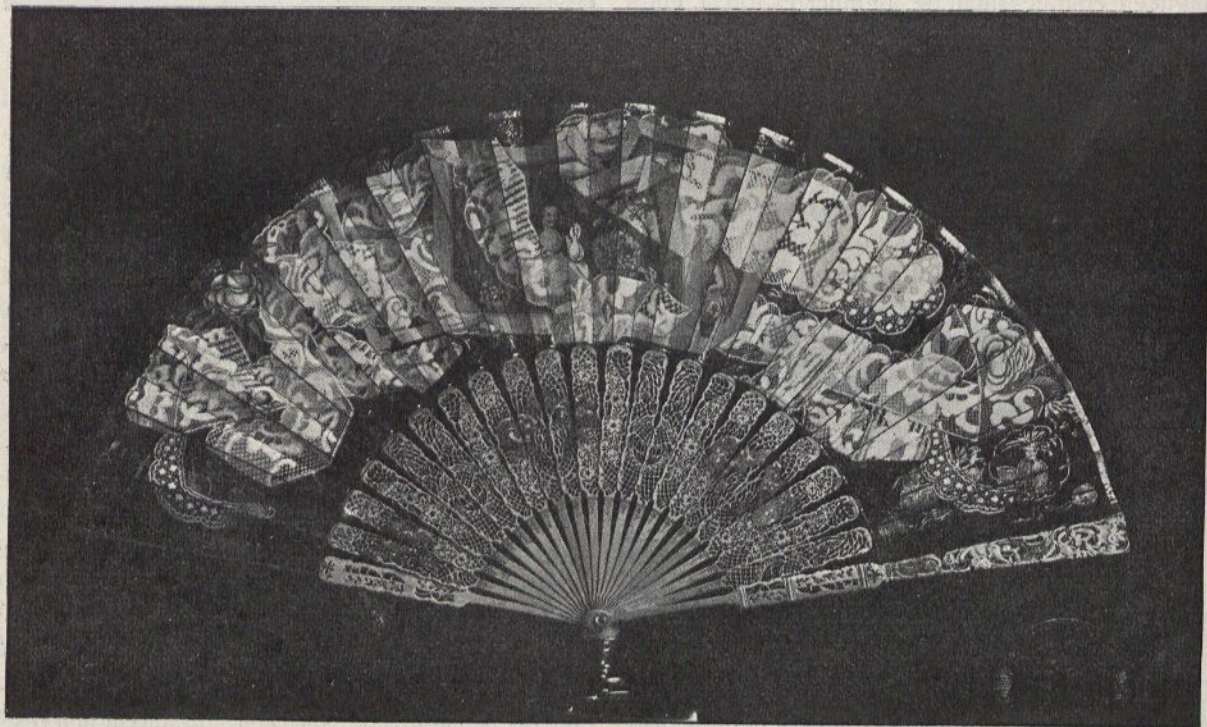
Es que de dintre dels jocs populars no en saben treure la bella cosa? Una joguina pot ésser una cosa tant complicada com aquell jugador d'es-

cacs d'Edgard Poè, i pot ésser una cosa tant senzilla com aquell *joujou* del nen pobre que cita Baudelaire i que va fer l'enveja del nen ric. Engabiati dins de la capça el ratolí viu. Els pares, per economia, havien fet la joguina de la vida mateixa. Els dos nens reien l'un de l'altre, ensenyant unes dents d'igual blancor.

De la vida mateixa treure la joguina; de la vida i de l'art.

El constructor de joguines hauria d'ésser un psicòleg del nen. I hauria d'anar aparellat amb l'artista. L'André Hellé, il·lustrador, dibuixant, constructor de joguines, ha fet a França molt bona cosa. Ninetes de fusta que parlen amb versos de Georges Auriol:

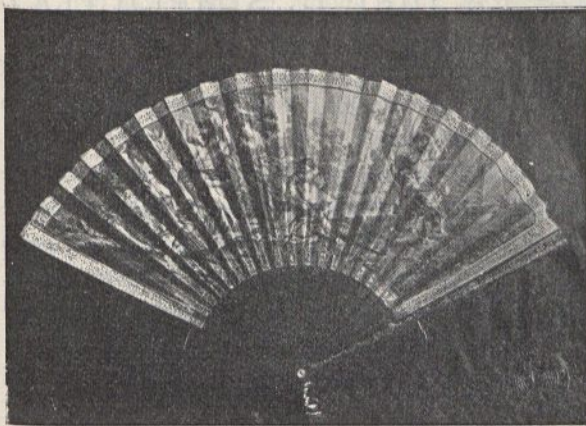
Pour se tenir bien droit
— devant sa belle —
il n'est, soldats de bois
— qu'une jaune rondelle —
et pour marcher d'aplomb
— soldats de plomb
rien de meilleur, c'est clair
— qu'un petit socle vert
d'un demi-pouce long.

Ventall amb xinescos (Segle XVIII) Col·lecció Maria Regordosa

FOT. MAS

Ventall del segle XVIII representant el Rapte de les Sabines
Col·lecció Maria Regordosa FOT. MAS

Res; petites coses que fan la fruïció dels nens. Un petit somriure com el soldadet de plom, o la cançoneta de la ceba d'En Tristàn Klingsor, o aquelles reflexions sobre una becada que ha sabut dir com oracions de nit En Francis Jammes.

Tenir el cor senzill. Res més es demana. Fer una joguina com qui diu una rondalla. I treballar per l'obra, i no per la paga.

ROMÀ JORI

LES EXPOSICIONS DE VELL I NOU

COMENÇARÁN les Exposicions de VELL I NOU en la molt senyalada diada de la Mercè, dins l'ample lloc de l'hostatge del Carrer de les Corts Catalanes. Exposicions d'obres d'artistes i exposicions de col·leccions privades. La selecció de les arts i les més refinades obres del bon gust. I no seràn aquelles obres que sempre es poden veure, accessibles a tothom, sense recat ni vels. Han d'ésser aquelles que no sempre s'han de dar a conèixer, ço que forma el preat valor d'una intimitat o la joia d'un taller, el treball pacient de la creació o la tasca amatent de l'amic de les arts.

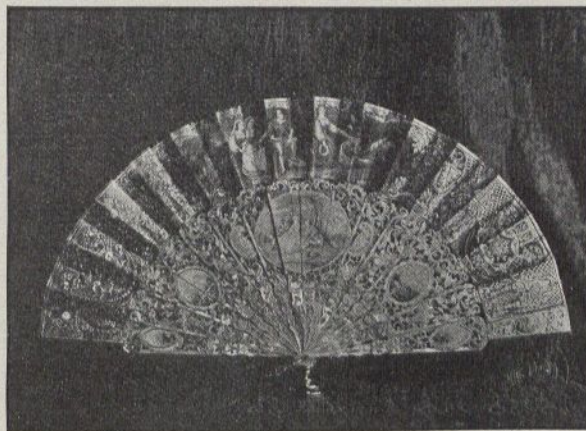
La primera de les Exposicions serà la col·lecció de quadres d'art jove d'En Plandiura, que potser

estarà dividida en dugues per tal de seleccionar i classificar més bé les pintures i evitar també els grans agombolaments. Potser es partirà en dugues Exposicions per ordre cronològic. I així podrà saborejar-se més l'encant de les obres i seguir amb més consciència les evolucions, camins, tendències, marxes i quefers dels artistes de la joventut.

Rarament En Plandiura hauria obert mai els seus salons al públic. Impossible violar la santedat de la llar. Mes aquesta vegada — mercès a l'actuació de VELL I NOU — en lloc d'ésser els profetes els que aniràn a la muntanya, seràn les muntanyes les que aniràn vers els profetes. Així és: ja que a tots els aficionats i amics de les arts podia ser-los vedat de visitar la col·lecció artística d'En Plandiura, serà la mateixa col·lecció la que anirà vers ells.

El carnet de VELL I NOU servirà de contra-senya per la lliure entrada. Els subscriptors de la Revista d'Art el tindran per totes les Exposicions que's facin durant l'any de gracia de 1915. Els compradors de VELL I NOU trobaràn el carnet d'entrada de l'Exposició corresponent al número de la Revista.

Després de les Exposicions Plandiura, que abarcaràn segurament les dugues quinzenas d'Octubre, en seguiràn d'altres d'alt interès artístic: la de ceràmica Quer-Aragay; la d'aiguaforts d'En Nogués; de pintures de la jove escola; d'escultures dels nous mestres; d'antiguitats opulentes i sumptuaries que avui estàn ocultes dintre les col·leccions par-

Ventall Lluís XV
Col·lecció Maria Regordosa

FOT. MAS

María Barrientos amb vestit d'època (Segle XVIII) FOT. MAS

ticulars, amagades de les mirades profanes, més també ignorades de les intel·ligents. VELL I NOU les posarà a la llum per als seus lectors i seguidors. Més, una Exposició d'aiguades de la Tórtola Valencia.

Sota les voltes del temple cremen les llanties de plata amb llum d'oli perfumat. La llum aclareix les velles imatges de la pintura, les talles de fusta, els ferros treballats, l'arcada de pedra, la cornisa i el capitell, el brocat de seda i el tapiç reial. Mes, per damunt del temple plana el Sol i deixa caure la llum per damunt les imatges de l'escultura nova, fetes del marbre puríssim, i fa vibrar el color que serà sensualitat de la pintura. A fora i a dins, l'art: lo vell i lo nou, l'obra dels homes i el sentiment de Deu.

I per les Exposicions de VELL I NOU anirem juntant totes aquestes belles coses.

DE LA DIFÍCIL SIMPLICITAT

QUAN els camins de la vida no et portin al dret triomf, pensa que en la sana limitació hi cab també l'heroisme.

Tu, arquitecte amic que en obra modesta treballes, sabs bé com tens a mà mil maneres d'*embellir-la*, que en catàlegs nombrosos t'arriben cada dia. Sabs com per poc preu pot semblar cosa rica, plaenta a inepte esguard, i a barroer criteri i a multitut indocta.

Sabs també que això et portarà vulgar elogi, i profit tal vegada.

Mes tú refuses noblement, i en la més pura simplicitat t'ampares.

Aleshores acompleixes una enlairada missió. Perquè obres com una ferma muralla contra la invasió de lo artificiós i lo postiç, que en art és la mort. I contribueixes a purificar la ciutat, així un filtre purifica les aigües.

La feina d'*ometre* no és pas petita feina, i pot ésser, també, més dolorosa que la de *prodigar*.

Tot un llarg període de perversitat ornamental decadentista i xorca ha corromput les arts industrials.

Vigila, oh arquitecte amic que en obra modesta treballes, més tu que ningú! Que tots som inclinats al mal; i del mal que tu facis o que tu consentis, la ciutat se'n ressentirà per molt llargues jornades.

No serà pas petita gloria la teva, encara que en labor humil conquerida, si has sabut refusar l'exuberancia fàcil i acollir-te a la difícil simplicitat.

JOAN BORDÀS
Arquitecte.

BENVENUTO CELLINI

VI

INCONSTANCIA no sempre és un defecte. Devegades és una virtut de la naturalesa, com un remei, com una pausa, una salvadora alternança; i així l'haurem notada en nosaltres mateixos, i encara més per contrast en les vides d'homes eminentment actius o passionats. Diu que una passió, arribada a un cert grau, no pot passar-ne i que aleshores per força ha de davallar, sinó acaba amb el subjecte.

¿No haveu vist en alguna grafia d'experimentació psicofísica, a seguit d'un fistó de traçat breu, moments que de sobte el traçat fa un gran puja i baixa? En ells es registren les alternances de fonda respiració amb les quals l'animeta ensems amb l'alè (còs i ànima qui us destriarà?) ha baixat a descansar-se i pendre frescor a la vall més fonda i poc freqüentada del pulmó?

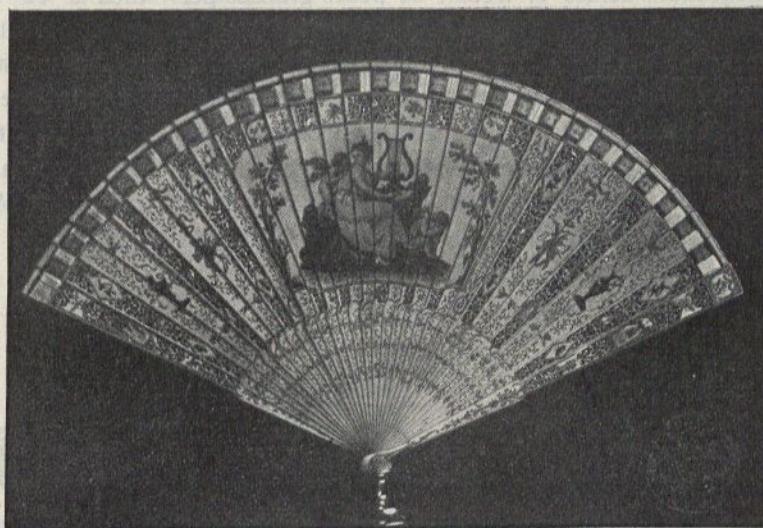
Venturosa inconstància! Tu gelós, tu passonat d'una d'aqueixes malalties afectives rosegadores dels sentits, malversadores de les potencies, no has dit alguna vegada secretament: Si al menys pugués cansar-me'n?... I has dit cert. Malalt de la voluntat no et queda altra surtida si no és la inconstància de la teva afectivitat.

Ladoncs, amb alegria descobrim dos moments que el Cellini, interessat de mena, no pot ser-ho tot d'una peça tantmateix (salvadora inconstància) i sacrifica el seu interès a favor de la pura gloriola l'una vegada i a favor de la pura simpatia l'altra. Aquella fou a Florencia quan acabat un cinyellet que obrà de mig relleu amb algunes figuretes arrodonides ens diu: «*Tot i haver-ne sigut pagat molt malament, fou tant l'honor que'n vàreu conseguir que valgué molt més que la paga que de justícia podia treure'n.*»

I ara a Roma immolarà la seva taleia interessada fins a la furia i la escomesa, damunt l'ara de la pura simpatia. Ens parla de la casa d'un Mecenas romà: «....En la dita casa hi habitava Micer Gismondo Chigi, germà del sobredit Micer Agustí. Ho tenien a gran goig quan veien joves com jo anar a aprendre en la seva casa. La muller del dit Gismondo que sovint m'hi havia vist (aquesta dona era agradosa a tot ser-ho i d'una insòlita bellesa) se m'acostà un dia i esguardant els meus dibuixos em demanà si era escultor o pintor; jo li feu resposta que era argenter. Ella digué que per un argenter massa bé dibuixava, i fent-se portar per una seva cambrera un lliri de bellíssims diamants montats en or, mostrant-me'l volgué que hi posés preu, i jo vàreu taxar-lo en 800 escuts. Ella

aleshores digué que beníssim l'havia taxat. Després em demanà si em veia amb cor de reformar-lo, jo diguí que de molt bona voluntat, i al seu davant en feu una mica de dibuix, i tant millor el feia perquè'm complavia alternar amb aquella bellíssima i agradossíssima gentildona. Acabat el dibuix comparegué una altra gentildona romana que baixava de dalt de la casa i demanà a la dita Madona Porzia què hi feia allí, i ella amb un mig-riure li digué: Prenc delit de veure dibuixar aquest jove que és tant bo com ben aparegut. Jo, sentint-me alentat, però també pres d'una mica d'honesta vergonya, tornant-me vermell diguí: En el que jo valgui, madona, sempre seré gratíssim al vostre manar. La gentildona també un poc envermellida digué: Ja ho sabs en què vull que'm serveixis. I em digué que m'emportés aquell lliri, donant-me, a més a més, 20 escuts d'or de la seva butxaca, tot dient: Fes-me la montura tal com ho has dibuixat i guarda'm l'or vell de la d'ara. Aleshores la gentildona romana digué: Jo fos dins d'aquest jove prou me n'aniria amb bon vent. Madona Porzia replicà que les virtuts poc s'acomboïen amb els vicis, i, que si tal cosa fés desmentiria força aquell posat que tenia de persona de bé; i girant-se a la gentildona romana la prengué pel braç i amb una placevolíssima mitja rialla em digué: Adeu, Benvenuto.»

El fadrí fa un modellet de cera que enamora les dugues dames, i tot animat amb això promet que

Ventall ístíl Imperi. Col·lecció Maria Regordosa

FOT. MAS

l'obra serà millor el doble del model. En 12 dies acaba el bell Iliri adornat de mascaretes, cupidells, i animals, i molt polidament esmaltat. Madona Porzia li diu que ni que li regalés un castell es creuria haver-lo pagat prou bé, però que no podent ser demanés paga a proporció del seu poder. « ....A la qual jo diguí que el major premi dels meus afanys ja ho era l'haver satisfet la seva senyoria. » I anc que Madona Porzia li diu que quan el pobre dóna al ric el dimoni se'n riu, el fadrí se'n va sense voler cobrar.

Veusquí com aquell Cellini que's defensa a esbroncs i coltellades quan es creu insuficientment pagat, i confereix títol de *uomo da bene* a qui bé'l paga, ara immola tot interès a la pura simpatia, com una altra hora a la pura gloriola. Inconstancia refrigeradora de la humana passió!

Mes ara tornem al polç deficiós i a l'alè curt i anelant.

La ocupació preponderant del fadrí argenter durant aquesta segona estada a Roma era obra de peces grosses d'argenteria a l'obrador de Mestre Santi. Havent-se fet presentar al Bisbe de Salamanca Francisco de Bobadilla que era a Roma d'ençà del Concili Laterà (1517), feu per encàrrec d'ell uns canalobres de plata de ric treball i un gran bací per a contenir aigua damunt de la creença. Lucagnolo da Jesi, el que feia tota la feina a l'obrador de Mestre Santi, s'enutjà molt que el fadrí Benvenuto deixés el treball de peces grosses per feina de joieria que ell la tenia per menuderia, menys honorífica i menys recompensada. Benvenuto li respòn que d'aquella feina no sempre en passa i cal aprofitar-la, que ja li quedarà temps per a obra de peces grosses de plata, i que, altrament, ja es veuria qui en treia més bona paga: si ell de la peça d'argenteria que tenia entre mans, destinada

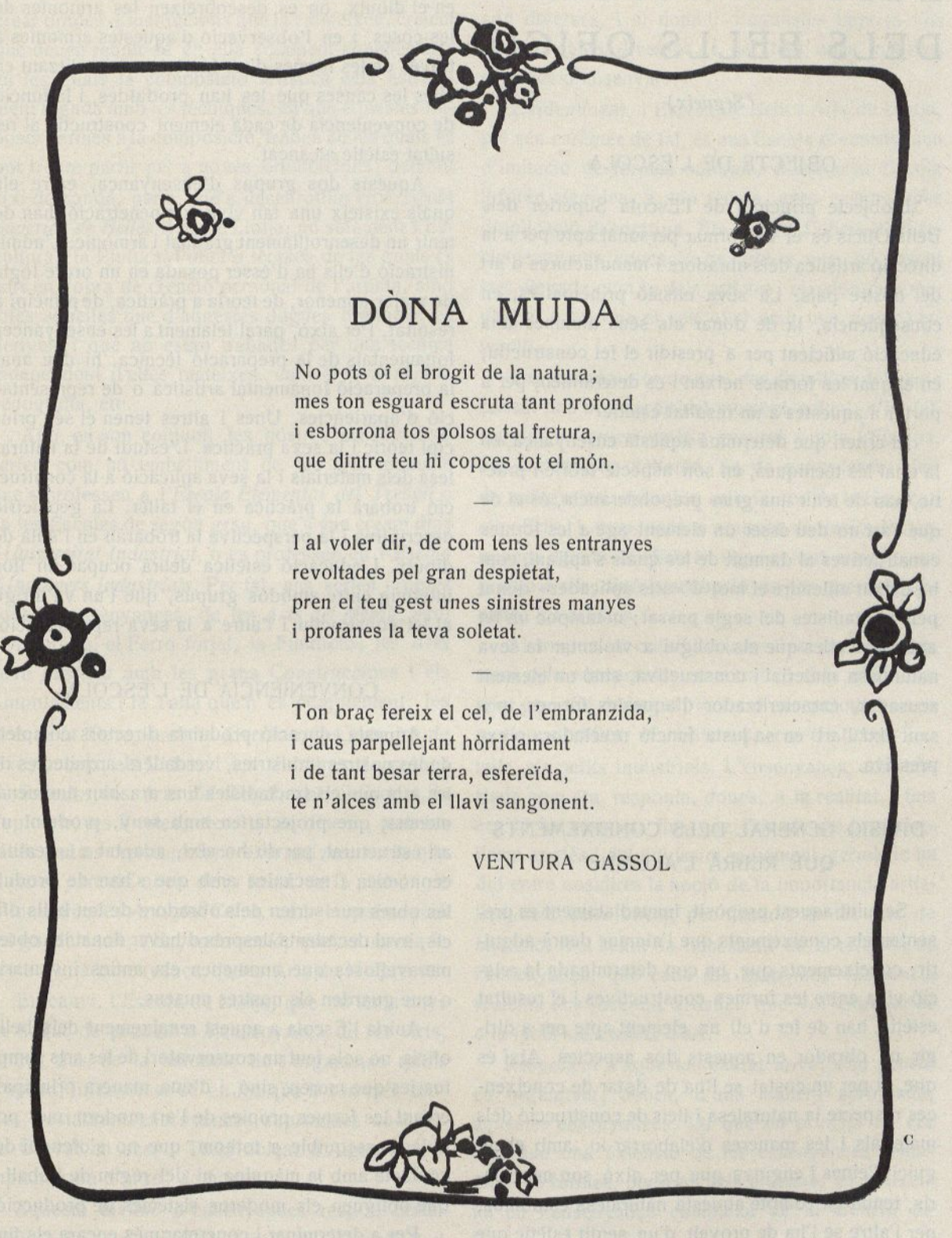
a la taula de Clement VII, o bé ell, el Cellini, de la joia que estava montant per Madona Porzia. Així que Lucagnolo cobrà del Sant Pare, Benvenuto li diu que guardi intacte fins l'endemà el rotlle de diners, que aleshores es veurà qui ha tret millor paga. Això que ho proposa el Cellini el mateix dia de la seva revolada de desinterès envers Madona Porzia, ens dóna sospites de si aqueix desinterès era aparença, si potser era una manifestació d'aquell mode artístic de la mentida que pren nom de galanteria. Però val més creure que la passió del Cellini tenia les seves pauses desinteressades, que també pot ser.

El fet és que l'endemà d'aquella juguesca amb Lucagnolo el Cellini reb de part de Madona Porzia un rotlet de diners. Com que feia menys grossaria que el que Lucagnolo havia rebut per paga de la seva obra, Lucagnolo i tot el redol de treballadors que frisaven de veure la fi de la juguesca ja comencen a fer riota de Benvenuto; ell, avergonyit al costat de Lucagnolo que ha exhibit la seva paga, enceta el seu rotlle, i veient que les peces són d'or, capbaix i sense dir paraula no fa sinó aixecar ben amunt ambduques mans i deixar caure els diners damunt la taula talment com d'una tramuja de molí. I aleshores es veu que la paga de Benvenuto és doble de la de Lucagnolo; el qual de moment, no essent prou a deturar-lo el pensament que segons consuetut la tercera part de la paga del seu fadrí li toca a ell com s'avesava en feines semblants, maleint el seu treball i els qui l'ensenyaren diu que no farà maimés sinó d'aquelles menuderies que tant bé les paguen. El Cellini estarrufa el pit i es proposa seguir treballant per al bisbe de Salamanca i per Madona Porzia; i encara a hores dibuixava copiant de Miquel Angel i de Rafael.

JOSEP LLEONART

DÒNA MUDA

No pots oï el brogit de la natura;
mes ton esguard escruta tant profund
i esborrona tos polsos tal fretura,
que dintre teu hi copces tot el món.

I al voler dir, de com tens les entranyes
revoltades pel gran despietat,
pren el teu gest unes sinistres manyes
i profanes la teva soletat.

Ton braç fereix el cel, de l'embranzida,
i caus parpellejant hòrridament
i de tant besar terra, esfereïda,
te n'alces amb el llavi sangonent.

VENTURA GASSOL

L'ESCOLA SUPERIOR DELS BELLS OFICIS

(Segueix)

OBJECTE DE L'ESCOLA

L'objecte principal de l'Escola Superior dels Bells Oficis és el de formar personal apte per a la direcció artística dels obradors i manufactures d'art del nostre país. La seva missió principal és, en conseqüència, la de donar als seus alumnes una educació suficient per a presidir el fet constructiu, en el qual les formes neixen i es determinen, per a portar a aquestes a un resultat estètic.

El criteri que determina aquesta ensenyança, en la qual les tècniques, en son aspecte teòric i pràctic, han de tenir una gran preponderància, és el de que l'art no deu ésser un element agè a les formes constructives al damunt de les quals s'apliqui, com ha deixat entendre el mot d'«arts aplicades» donat pels tractadistes del segle passat; ni tampoc un fet anterior a elles que els obligui a violentar la seva naturalesa material i constructiva, sinó un element acusador, caracteritzador d'aquestes formes, posant així l'art en sa justa funció reveladora o expressiva.

DIVISIÓ GENERAL DELS CONEIXEMENTS QUE REBRÀ L'ALUMNE

Seguint aquest propòsit, immediatament es presenten els coneixements que l'alumne deurà adquirir; coneixements que, un cop determinada la relació viva entre les formes constructives i el resultat estètic, han de fer d'ell un element apte per a dirigir un obrador en aquests dos aspectes. Així és que, si per un costat se l'ha de dotar de coneixences respecte la naturalesa i lleis de construcció dels materials i les maneres d'elaborar-lo, amb el seguici d'eines i enginyers que per això son necessaris, tenint en compte aquesta naturalesa estudiada, per l'altre se l'ha de proveir d'un sentit estètic que

tindrà el seu principal element de desenrotllament en el dibuix, on es descobreixen les harmonies de les coses, i en l'observació d'aquestes harmonies a través de les formes d'art històriques analitzant en elles les causes que les han produïdes, i la funció de conveniència de cada element constructiu al resultat estètic alcançat.

Aquests dos grups d'ensenyança, entre els quals existeix una tan viva compenetració, han de tenir un desenrotllament gradual i armònic. L'administració d'ells ha d'ésser posada en un ordre lògic de major a menor, de teoria a pràctica, de principi a resultat. Per això, paral·lelament a les ensenyances fonamentals de la preparació tècnica, hi deu anar la preparació fonamental artística o de representació d'aparències. Unes i altres tenen el seu principi teòric i la seva pràctica. L'estudi de la naturalesa dels materials i la seva aplicació a la construcció trobarà la pràctica en el taller. La geometria descriptiva i la perspectiva la trobaràn en l'aula de dibuix. L'educació estètica deurà ocupar un lloc intermig entre ambdós grups, que l'un va dirigit al fet constructiu i l'altre a la seva representació.

CONVENIENCIA DE L'ESCOLA

Aquesta educació produiría directors complets de les nostres indústries, veritables arquitectes de les arts que els tractadistes fins ara han anomenat menors, que projectarien amb seny, produint un art estructural, per dir-ho així, adaptat a la realitat econòmica i mecànica amb que s'han de produir les obres que surten dels obradors de tan bells oficis, avui decadents després d'haver donat les obres meravelloses que anomenen els antics inventaris o que guarden els nostres museus.

Aniria l'Escola a aquest renaixement dels bells oficis, no sols fent un conservatori de les arts suntuàries que moren, sinó, i d'una manera principal, creant les formes propies de l'art modern, més popular i assequible a tothom, que no s'ofengui del contacte amb la màquina ni del règim de treball a que obliguen els moderns sistemes de producció.

Per a determinar i concretar més encara els fins

de l'Escola la fundació de la qual proposem, evitant crear dobles d'institucions que ja existeixen, creiem que deuen reunir-se en ella solament aquelles arts en les quals la composició artística està estretament lligada amb les tècniques, en que aquestes imposen formes a la composició, trabes de les quals es pot treure partit per a noves orientacions; deixant així de banda, per a que's desenrotllin en l'*Escola Superior de Belles Arts* de Llotja, no solament l'Escultura i la Pintura, l'ofici o tècnica de les quals és part en l'obra de creació personal de l'artista, sinó totes aquelles que d'aquestes dugues branques es deriven, i que no estàn trabades per una tècnica independent d'elles mateixes, com el Gravat, Escenografia, etc.

Així, en son conjunt, les nostres ensenyances serien com un embelliment de les arts manuals que's professen a l'*Escola Elemental del Treball* o en les Escoles de segon grau, que's van creant dins l'*Universitat Industrial*, o es professen en l'*Escola d'Ingenyeres Industrials*. Per tal, ens serien propies aquelles ensenyances, de les *Arts del Metall*, amb l'Orfebreria, el Ferro forjat, la Fundició; les *Arts de la Fusteria* amb les grans Construccions i els Amoblaments i la Talla que'n és complement; les *Arts de la Terra*, amb la Gerreria, la Ceràmica de revestiments, els Vidres i les Vidrieres de color i els Esmalts; les *Arts del Teixit*, amb el Brodat, la Tapiceria, les Puntetes, etc.; la *Jardineria*, amb les seves petites construccions exornatives, en la que hi tenen part els oficis de la fusta, de la pedra i de la fundició; les *Arts del Cuiro*, amb la restauració del guadamacil; l'*Enquadernació*, que'ns obriria la porta a una ensenyança de les Arts de l'Impremta.

En canvi, l'Escola de Llotja, que de tants anys ha hagut de proveir a l'ensenyança de les Arts, podrà, des de la fundació de l'organisme que's proposa, intensificar-se en les que li són més propies, restaurant ensenyances suprimides com les del Gravat en acer i Talla dolça, d'Aigua fort, o implantar-ne d'altres de noves.

Aquesta divisió d'ensenyances respòn certament a un criteri ben lògic; car si en essència l'art

és un, les matèries amb que l'obra d'art es realitza són diverses, i el domini d'aquestes imposa uns coneixements diversos, i per tant unes maneres diverses d'ensenyar.

Evidentment, l'Escola de Belles Arts de Llotja, pel seu caràcter de tal, és una Escola d'ensenyança d'imitació de formes naturals. A aquesta Escola li foren afegides, a son temps, unes ensenyances d'aplicació decorativa. Els obrers d'oficis d'art reclameven una educació de dibuix que, no essent tant elevada com la dels artistes, els dongués medis per a exercir el seu ofici amb una major perfecció.

Cal recordar-nos de que, des de mitjos del segle passat fins ben aprop del moment actual, s'ha fet, seguint un criteri estètic general a tota l'Europa, una lamentable distinció, no de naturaleses, sinó de categories, entre les arts lliures de la tècnica i els oficis, i responent a aquesta distinció, l'ensenyança dels bells oficis ha sigut no una ensenyança propia a ells, sinó la reducció de les que eren donades als artistes.

Abans, un tal criteri venia motivat per un retraïment dels vers artistes en el treball dels oficis. La gent que s'hi dedicava, llevat d'excepcions que no podien modificar els sistemes, eren els obrers humils, els petits industrials. L'ensenyança, administrada com era, responia, doncs, a la realitat, i fins ara hi ha respost; fins que l'onada del prerrafaelisme anglès i del novíssim moviment germànic ha dut entre nosaltres la noció de la importància artística dels bells oficis, per damunt de les arts de imitació, fent sentir la necessitat de la reforma de l'ensenyança, que cada dia amb més veemència reclama una joventut artística que vol entregar-se a la labor dels oficis d'art.

Responent a aquesta realitat nova, s'ha pensat en organitzar, doncs, d'una manera apropiada, aquestes ensenyances. Lo que en principi no era més que una extensió de les ensenyances d'imitació de formes, per a us dels artisans, es convertia en l'ensenyança complexa de la creació de formes.

Relleu gòtic de marbre, amb escenes de la Vida de la Verge. Col·lecció Valenciano

FOT. MAS

INTERCANVI D'ENSENYANCES ENTRE L'ESCOLA PROJECTADA I LES QUE JA SÓN FUNDADES

Darrera aquest plan, que respòn a les més precises necessitats de l'educació artística industrial, al formular aquest projecte, ens hem trobat amb la creació ideal d'una pila d'aules, a les que calia donar una relació i enllaç convenient. Entre aquestes n'hi havien moltes fundades ja i en funcions, dins el conjunt de l'*Universitat Industrial*, i que, naturalment, deuen ésser aprofitades, fent concórrer en elles els nostres alumnes, i posant, en correspondència, a la seva disposició aquelles de les nostres ensenyances que podran ésser-los-hi útils.

En primer lloc, és evident que aquest intercanvi escolar, apart d'un estalvi en el pressupost de l'Escola projectada, és una font d'alts beneficis per als alumnes i per als oficis de la construcció i de la decoració arquitectònica, i, en general, per a tots aquells que l'art ha lograt ennoblir. El jardiner tindrà necessitat dels coneixements que, respecte la naturalesa dels terrenys i de les vegetacions, es

donen a l'*Escola Superior d'Agricultura*; el projectista de les Arts del Teixit podrà fer tota la seva teoria i pràctica de les tècniques que li són necessàries a l'*Escola de Teixidors*. Els tallers de l'*Escola de Fusteria*, els de Manyans i Fundidors de l'*Escola Elemental del Treball*, els de l'*Escola de Curtidors* podran ésser aprofitats per la nostra, i més, tenint en compte que les seves ensenyances són generalment nocturnes, i que la concorrencia dels nostres alumnes, per tant, no causaria cap dels perjudicis que una aglomeració d'estudiants diversament preparats porta sempre en tota ensenyança.

I així com els alumnes de la nostra Escola podrien aprofitar-se d'aquestes ensenyances ja fundades, les nostres aules podrien també ésser útils als alumnes de les altres escoles. Passa això, per a no citar-ne d'altres, entre les Escoles superiors, amb la de Teixidors, als que és necessària l'ensenyança del dibuix. En el grau que és necessària la tècnica del teixit a l'artista decorador li és necessària al tècnic textil l'ensenyança artística.

(Seguirà)

ANTIGUITATS

EL RETAULE DELS SANTS METGES DE TERRASSA. — La Junta de Museus de Terrassa, després de fer dictaminar sobre la conservació del cèlebre retable dels Sants Metges que's conserva a la sala rectoral de Sant Pere, ha cridat el nostre estimat amic l'antiquari i restaurador D. Josep Dalmau, perquè s'encarregui dels treballs de restauració de la cèlebre pintura.

El dictamen ha estat donat per l'individu de la Junta de Museus de Barcelona el notable col·leccionista D. Emili Cabot, tant entès en materia de restauracions, i per l'arquitecte Director de la Conservació de Monuments D. Jeroni Martorell.

UNA NOVA COL·LECCIÓ. — El Dr. Andreu, prou conegut entre les persones amigues de les coses d'art, ha començat la seva col·lecció d'amoblaments antics, havent adquirit darrerament una arqueta espanyola del segle XVI, obra de gran mèrit, que és destinada a enjoiar una de les sales de la seva sumptuosa estada de la Bonanova.

LA COL·LECCIÓ DE CERÀMICA BLANCA DE LA SENYORA DALMAU. — D.ª Dolors Montmany de Dalmau ha reunit, portada de la seva afició a les coses antigues, una bella col·lecció de ceràmica blanca anglesa i d'Alcora, de les darreries del segle XVIII.

Es aquesta col·lecció d'una excepcional importància, per l'escassetat dels exemplars, tant de la manufactura valenciana com de les d'Anglaterra.

Afegim al mèrit que representa la reunió d'aquests exemplars el d'ésser la senyora Dalmau una de les més entusiastes propagadores de l'amor a les coses antigues entre les dames de la bona societat barcelonina.

FRUITS D'UN VIATGE. — El conegut antiquari i restaurador senyor Cuyàs ha rebut nombrosos objectes d'art de gran valua, fruit del seu darrer viatge per Espanya.

Entre les peces rebudes hi ha algunes obres de pintura damunt taula, molt importants, de les quals donarem compte més endavant.

LA COL·LECCIÓ HOMAR. — La cèlebre col·lecció de taçons hispano-aràbics que posseeix el conegut antiquari senyor Homar, s'ha enriquit darrerament amb quatre o cinc exemplars notables en or i blau amb reflexos metàl·lics.

LA COL·LECCIÓ DE D. FRANCESC CAMBÓ. — El leader regionalista D. Francesc Cambó, a qui les activitats polítiques no priven, per això, d'ocupar-se

de les coses artístiques, ha enriquit la seva col·lecció d'objectes d'art amb tres peces brodades de gran valor, obres del segle XVI, que faràn honor als ja nombrosos objectes reunits al casal de tant distingit home públic.

NOTICIES

El pintor Joaquim Sunyer i l'escultor Enric Casanovas han recorregut a peu tot el Montseny, agafant impressions de la muntanya que segurament han de tenir una influencia molt notable dintre l'obra d'aquests dos fermes artistes catalans.

Acabada l'excursió En Sunyer va tornar a Llavanes, on treballa, i En Casanovas es prepara per marxar a Balears. Hi farà l'estada llarga. Vol tallar en pedra de la mateixa illa una grossa estatuà.

***

En el pintoresc poble de Muga ha tingut lloc l'enderrocament del cancell que tapava l'esplèndida portalada romànica que ostenta la iglesieta. L'acte fou solemne. Pronunciaren discursos En Jeroni Martorell, En Manuel Folguera i Duràn i En Leoncí Soler i March.

***

En Manuel Fuxà, per l'Escola d'Arts i Oficis i Belles Arts; En Carles Vázquez, pel Círcol Artístic; En Josep Llimona, pel Círcol de Sant Lluc; En Ricard Urgell, per l'Associació Artística i Literària, i En Dionís Renart, pel Foment de les Arts Decoratives, s'han dirigit a l'Ajuntament demanant que la Junta de Museus adquireixi per al d'aquesta ciutat el quadre de l'Hermen Anglada Camarasa «Llauradors de Gandia», que figurà a l'Exposició del Palau de Belles Arts, darrerament celebrada.

Sembla que l'Anglada en demana trenta mil duros.

***

Pel Museu d'Art Modern, que s'ha organitzat a Lleida per iniciativa del senyor Morera, secundat per la Diputació, han sigut adquirides varies obres del malaguanyat Xavier Gosé.

L'escultor Borrell Nicolau ha donat a dit Museu el bust en bronzo de l'escriptor català i company nostre En Francesc Pujols.

***

Es troben a Olot al costat de la família, En Josep i En Joan Clarà, descansant de la seva tasca de París. Vindran després a Barcelona per anar a Madrid i retornar a França.

El taller d'En Clarà no s'ha tancat mai per la guerra. Per damunt de la guerra ha posat l'escultor català la serenitat del seu esperit.

***

Tríptic portàtil, obra del segle XIV

FOT MAS

La llista dels morts a la guerra. Per ara els artistes són pocs. Mes anirà creixen. A l'Exposició del Joc de Pilota, a París, es va veure la llista dels morts francesos.

En Gass, mort a Sapigneul el 19 de setembre.

En Glaize, mort al camp de l'honor. Aquest havia exposat a Barcelona, amb els cubistes, a Càn Dalmau.

En Georget, mort a Vauquois el 3 de març.

En Gumery, que caigué el 28 de setembre a Saint-Thierry.

Hillemaches, mort el 6 de setembre a Blesmes.

En Lenoir, mort el 3 de maig a Bois-le-Prêtre.

Lorieux.

Masson, mort a Courbessaux.

En Parizelle, mort el 10 de setembre a Ligny-les-Barrois.

En Pinguet, mort el 12 d'octubre a Champley.

En Berthon, mort el 20 de setembre.

Exbrayat, mort el 23 d'octubre.

Gourdault, mort a Roclincourt.

La mort de la guerra va interrompre els sommis de tots aquests artistes. De la quietut del taller al camp de batalla.

Que segueixi cadascun d'ells el seu destí.

***

Per ara són excel·lents les notícies que tenim de l'escultor rosellonès Gustau Violet, qui es troba al front

de la guerra, per allà a la punta sud del Mont Saint-Mihiel, combatent, éssent tant bon artista com brau soldat.

Fem vots perquè les ales d'un àngel l'amparin.

***

Aviat es farà una Exposició d'aiguades originals de la dançarina Tórtola Valencia.

La Tórtola Valencia pinta per afició, mes té el sentiment de la bellesa. I el sent en aquella forma que'l sab interpretar quan balla. L'Exposició tindrà lloc a l'hostatge de VELL I NOU, els salons del qual han estat oferts a l'artista.

***

Ara fa un any, quan tots els conservadors dels Museus de França es donaven pressa a posar en lloc segur les grans i millors teles i bronzos, En Jean Paul Laurens s'estava tranquil·lament al seu taller de París, amb els pinzells i la paleta a les mans, treballant en sa tela gegantina «Jocs Florals», a la qual ha dedicat molts anys de sa vida, posant-hi tot el seu talent. Si els alemanys haguessin entrat a París haurien trobat en Laurens encavallat dalt l'escala treballant davant el jurat del Certamen de la Clemence Isaura.

El quadre ja està llest. La gran tela dels Jochs Florals està ja acabada i ha sortit de París cap a Tolosa per ésser posada al gran pany de paret de l'Escala del Capitoli.

***

Amb motiu de l'Exposició d'Art Nou a Sabadell han tingut lloc al Casal Català les anunciades conferències.

Les inaugura En Feliu Elias, i seguiren En Eugeni d'Ors, En Torres García i l'Aragay. Han estat aquestes conferències un esdeveniment tant gros com la mateixa Exposició.

L'Apa va parlar del «Valor de l'impressionisme», presentant tota l'evolució de l'escola francesa com seguidora d'una tradició.

L'Ors parlà de l'Art Nou per a dir que no n'hi ha, o que tot ho és, car la bellesa és única i de tot el temps.

«L'evolució de la pintura a Catalunya al darrer quart de segle» fou el tema escollit per En Torres García, presentant el divorci existent entre el públic i els artistes, i presentant, per últim, la seva concepció de la pintura i els ideals de l'Escola de Decoració.

En Josep Aragay desenrotllà «L'art català contemporani, la seva herència i el seu llegat», dient que, amb els sistemes que se seguïen, l'art era una cosa sense vida i que cal seguir la Naturalesa com únic camí de renovació veritable.

***

En Mateu i Pla ha inaugurat una Exposició de les seves obres al Centre «Gent Nova», de Badalona.

**VANOS
CARDÚS**

PORTAFERRIÇA, 10

FLORENCI VECIANA
DAURATS RESTAURACIONS
MARCS
RIERA DE S. JOAN Nº 12 BIS

MAS
FOTOGRAFIA D'ART
Rosselló, 277 - Barcelona

**XAMPANY
COSSÉ**

EPERNEY

GRAND CUVÉE
DOS ESTRELLAS

SARVA

AIGUA DE TAULA

— MANANTIAL —
PARC GÜELL

Grans Magatzems El Siglo

SECCIÓ DE CURIOSITATS - 3.er pis

EXPOSICIÓ I VENDA DE
ANTIGUITATS

Per anuncis en aquesta Revista, a l'Adminis-
tració, Corts Catalanes, núm. 613 - Barcelona

P. REIG I FILL
RAMBLA DE CAVALERIA, 23
RESTAURACIÓ I REPRODUCCIÓ
DE MOBLES ANTICS

EDIFICACIONS
Contratistes Generals: **Casas i Bardés**
Diputació, núms. 119 i 121 - Telèfon 3405
BARCELONA

L. HOSPIED I C^o ESMALTS, COBERTES
GOLFE JUAN A. M. ORS I BARNIÇOS *

J. VALENCIANO ANTIGUITATS
CORRIBIA, 2, PRAL.
BARCELONA

G. Homar

Canuda, 4 - Barcelona

Mobles, Làmpares
Mosaics, Decoració
Compra i venda
d'antiguitats

CARVAJAL

SAGELLS PER A
COL·LECCIONS

ANTIGUITATS

Plaça del Teatre, 1, ent.^{sol}
BARCELONA

VINS FINS DE JEREZ

MARQUÉS DE COMILLAS

Vinyes i Bodegues POLLERO ALTO

PUERTO SANTA MARÍA • (CÁDIZ)

TOTES LES MARQUES: CORTS, 613

A. LLUCH i J. OLIVA

Obrador de daurats i decoració antiga
i moderna. Restauració d'antiguitats

MALLORCA, 286, BAIXOS
•• BARCELONA ••

FABIAN C. AIGUA DE COLONIA ATTAL CATALA

SANTIAGO SEGURA, S. C.
GRANVÍA, 615 & BARCELONA
TELÉFON 1884